

Kollektiivisuus osana rakenteellista sosiaalityötä - kahden kandidaatintutkielman keskeisiä näkökulmia

Markkula, Annika & Ojala, Niina

Johdanto

Yhteiskunnalliset muutokset haastavat sosiaalityötä tarkastelemaan toimintaansa yksityistöytä laajemmilla tasoilla. Sosiaalisesti kestävä kehityksen näkökulmasta korostuvat yhteisöllisyys ja rakenteellisuus, joiden kautta sosiaalityö voi toteutua kokonaisvaltaisemmin ja vastata paremmin hyvinvoinnin turvaamisen tarpeisiin.

Hyvinvointivaltion murros on nostanut yhteisöllisyyden merkityksen uudella tavalla esiin. Aikuissosiaalityön tulevaisuus selvityksessä (2019) painotettiin sosiaalityön roolia kohtaavana työnä, osallisuuden edistäjänä ja sosiaalisen eheyden varmistajana, erityisesti yhteisöllisen ja alueperustaisen lähestymistavan kautta. Myös ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta sosiaalityön on tärkeää ymmärtää elinolosuhteita ja kehittää paikallisyhteisöihin kiinnittyviä työmenetelmiä (Roivainen & Ranta-Tyrkkö, 2017, 12).

Taloudelliset paineet ja rakenteelliset muutostarpeet ovat johtaneet hyvinvointivaltioajattelusta siirtymiseen kohti hyvinvointiyhteiskuntaa, jossa julkisen sektorin rooli vähenee ja kolmannen sektorin toimijoiden vastuu kasvaa (Korkiamäki ym. 2008, 11). Kehitystä ohjaa uusliberalistinen tehokkuusajattelu, joka on muun muassa heikentänyt sosiaaliturvaa (Roivainen ja Ranta-Tyrkkö, 2017, 13) ja tehnyt siitä merkittävien uudistusten kohteen (Saari 2023, 88–89). Samanaikaisesti sosiaalipalvelujärjestelmä elää jatkuvassa muutoksessa, mikä haastaa sosiaalityötä arvioimaan paikkaansa laaja-alaisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen näkökulmasta.

Globaalit suuntaukset luovat sosiaalityölle sekä mahdollisuuksia että riskejä. Ne voivat tarjota uusia avauksia, mutta myös vieraannuttaa arkitodellisuudesta, jos sosiaalisten ongelmien syyt kohdennetaan yksilöihin ja yhteisöihin rakenteiden sijaan (Roivainen ja Ranta-Tyrkkö, 2017, 13). Tämä voi kaventaa kansalaisen roolia ja etäännyttää sosiaalityötä asiakkaiden elinpiiristä (Korkiamäki ym., 2008, 11; Roivainen ym. 2019).

Yhteisöllisyys ja rakenteellisuus näyttäytyvät sosiaalityön tulevaisuuden avainkysymyksinä – jopa sen elinehtoina. Kokonaisvaltaisen ja sosiaalisesti kestävä sosiaalityön rakentuminen edellyttää niiden vahvistamista, jotta voidaan turvata erityisesti heikoimassa asemassa olevien hyvinvointi ja ihmisarvoinen elämä. Tässä artikkelissa tarkastelemme rakenteellisen sosiaalityön kollektiivista luonnetta sekä pohdimme sen edistämisen mahdollisuuksia yksilöön ja yhteiskuntaan kiinnittyvän muutostyön ytimessä. Ajatuksiamme ohjaavat kahden kandidaatintutkielman (Markkula, 2024; Ojala, 2024) tutkimustulokset sekä niitä yhdistävä rakenteellisen sosiaalityön kollektiivisuuteen liittyvä näkökulma.

Tutkielmien teoreettiset lähtökohdat

Kahdessa kandidaatintutkielmassamme tarkastelimme rakenteellisen sosiaalityön edistämisen mahdollisuuksia aikuissosiaalityön kontekstissa sekä osallisuudesta rakentuvaa yhteisölähtöistä sosiaalityötä rakenteellisen sosiaalityön välineenä. Teoreettisina lähtökohtina toimivat sosiaalityön kaksoissidos ja kriittinen realismi sekä osallisuus. Näiden näkökulmien kautta sosiaalityö hahmottuu samanaikaisesti yksilöön ja yhteiskuntaan kiinnittyvänä muutostyönä. Tutkimuskysymyksemme olivat: 1) Millaisia aikuissosiaalityöhön liittyviä rakenteellisen sosiaalityön edistämisen mahdollisuuksia sosiaalityössä ilmenee? ja 2) Miten yhteisölähtöinen sosiaalityö edistää rakenteellisia ratkaisuja osallisuuden kautta?

Tutkielmia yhdistäväksi tekijäksi nousi kollektiivisuus, jonka havaitsimme olevan keskeinen ja ajankohtainen rakenteellisen sosiaalityön rakennusaine. Kollektiivisuus merkitsee yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuutta ja yhteiskunnallisuutta (Suomisanakirja). Sosiaalialan viitekehyksessä se kytkeytyy jaettuun vastuuseen ja yhteistyöhön ammattilaisten, tiimien ja organisaatioiden välillä asiakkaiden ja yhteisöjen parhaaksi.

Osallisuus toimii vastavoimana syrjäytymiselle ja vahvistaa yhteenkuuluvuutta niin yhteisöön kuin yhteiskuntaan (Pajula, 2014, 11; Leemann ja Hämäläinen, 2016, 590). Sen vaikutukset ulottuvat yksilön hyvinvoinnista myös yhteiskunnan rakenteisiin (Rissanen, 2019, luku 9). Osallisuuden ydintä on yhteisyys yli väestöryhmien, mikä kokoaa yhteen alueen asukkaat ja muut toimijat (Isola ym. 2017, 4–5).

Rakenteellinen sosiaalityö ei ole pelkästään sosiaalihuollossa tehtävää työtä, vaan se on erilaisten toimijoiden yhteinen yhteiskuntapoliittinen tehtävä. Se on myös asukkaiden ja asuinalueiden hyvinvointia vahvistavaa toimintaa, joka vaatii paikallisen todellisuuden tuntemusta ja päätöksenteon viemistä lähelle arkea (Närhi ym. 2023, 10–11). Rakenteellinen sosiaalityö edellyttää asiantuntijuuden, tiedon ja yhteistyön hyödyntämistä eri toimijatahojen yhdyspinoilla. Olennaista on ylläpitää ja kehittää osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä yhteistoiminnan tapoja (Nordin ym. 2021, 59–60). Näin rakenteellisen sosiaalityön kollektiivinen luonne hahmottuu teoreettiseksi kehykseksi, jossa osallisuus ja yhteisölähtöisyys muodostuvat sen keskeisiksi edistäjiksi.

Aineisto ja menetelmä

Tutkielmimme aineisto muodostui 2000-luvulla julkaistuista tutkimuksista, vertaisarvioituista artikkeleista ja väitöskirjoista. Aineisto kerättiin elokuun ja lokakuun 2024 välisenä aikana hyödyntäen useita tietokantoja. Tutkimukset valikoituivat mukaan niiden vastaavuuden perusteella tutkimuskysymyksiimme.

Tutkielmat toteutettiin narratiivisina kirjallisuuskatsauksina, joissa jo olemassa olevaa tutkimustietoa arvioitiin, analysoitiin ja jäsennettiin. Narratiivisen katsauksen tavoitteena on kuvata ja ymmärtää ilmiötä kokonaisvaltaisesti sekä tunnistaa ja vahvistaa sen merkityksiä (Vilka, 2023, 22). Menetelmä mahdollisti rakenteellisen sosiaalityön ja osallisuuteen liittyvien kysymysten tarkastelun monipuolisesta tutkimuskirjallisuudesta käsin.

Aineiston analyysissä hyödynsimme sisältöanalyysiä, jonka avulla tunnistimme ja eritelimme tutkimuskysymyksiin liittyvät teemat. Analyysissä pyrimme objektiivisuuteen ja kriittiseen tarkasteluun, tietoisesti etäännyttäen omia ennakkokäsityksiämme. Prosesin läpi johdonmukaisena lähtökohtana olivat huolellisuus, totuudenmukaisuus ja eettisyys, jotka vahvistivat tarkastelun luotettavuutta.

Tutkielmien keskeiset tulokset ja niiden merkitys

Tuloksemme osoittavat, että sosiaalityöntekijöillä on monia mahdollisuuksia edistää rakenteellista sosiaalityötä erityisesti aikuissosiaalityön ja yhteisölähtöisen sosiaalityön areenoilla. Rakenteellinen työ ilmeni muun muassa työyhteisöjen kehittämisenä, verkostoitumisena ja tiedontuotantona.

Rakenteellisen sosiaalityön toteuttaminen edellyttää työntekijän kiinnostusta asiaan sekä työyhteisön antamaa tukea. Yhteisrintaman muodostaminen puolestaan vahvisti sosiaalityöntekijöiden asemaa, lisäsi rohkeutta keskusteluihin ja vähensi pelkoa leimautumisesta (Kannasoja ja Ruonakangas, 2021, 163–166). Keskeiseksi tekijäksi nousi myös tarve antaa tilaa sosiaalityöntekijöiden näkemyksille sekä vahvistaa verkostoitumista ja avointa ideointikulttuuria (Matthies, 2022, 11–12). Kun rakenteellisesta sosiaalityöstä puhutaan yksittäisten sosiaalityöntekijöiden työtehtävänä, saa kollektiivisuus suuren merkityksen rakenteellisen työn alkuvoimana. Rakenteellinen sosiaalityö on hallittavampaa ja selkeämpää silloin, kun sen tekemisen kanssa ei olla yksin. Rakenteellisuus saa voimansa yhteisistä havainnoinnista ja vuorovaikutuksesta.

Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen saattaisi mahdollistaa keskusteleavamman ja asiakasosallisuutta tukevamman toiminnan (Kirjavainen ja Hietala 2019, 255). Rakenteelliseen sosiaalityöhön linkittyvä kollektiivisuus saa näin ollen voimaa asiakkaista ja heidän mukanaolostaan prosessien eri vaiheissa. Asiakkaat kokemuksineen ja työntekijät ammattiosaamisineen muodostavat kollektiivisuutta ilmentävän työpariuden, joka antaa asioihin erilaisia tarkastelukulmia ja tämän myötä myös erilaisia työn toteuttamisen vaihtoehtoja. Yhteistyö helpottaa myös asiakkaan osallisuutta tukevamman palvelu- ja sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisessä (Kirjavainen ja Hietala 2019, 255). Myös Kannasoja ja Ruonakangas (2021, 167–168) totesivat, että palvelujärjestelmämme toimijoiden ja asiakkaiden välinen yhteistyö antaa mahdollisuuden rakenteellisten muutosten toteutumiselle.

Yksi asiakkaan toimijuuden muodoista on kahdenkeskinen toimijuus, joka rakentuu asiakkaan ja työntekijän kanssakäymisessä. Tämä toimijuuden muoto sisältää myös kollektiivitoimijuuden piirteitä. Kollektiivitoimijuudessa keskiössä on jaettu luottamus siihen, että yhdessä tavoitetaan haluttu lopputulos. (Hokkanen 2013, 63–64, 68.)

Rakenteellisessa sosiaalityössä kyse on kuitenkin lähes poikkeuksetta muutoksista, jotka eivät tapahdu hetkessä. Siksi onkin erityisen tärkeää kulkea asiakkaan rinnalla myös tilanteissa, joissa rakenteilla oleva yhteinen luottamus horjuu. Nyky-yhteiskunnassamme sosiaalityön tulee ilmentää yhä enenevässä määrin uskoa, toivoa ja luottamusta. Sosiaalityön tulee rakentaa toivoa tilanteisiin, joissa tulevaisuudennäkymät ovat epävakaita ja asiakkaan uskoa ja luottamusta murentavat.

Ammatillisen kehityksen myötä sosiaalityöhön on muodostunut uusia moninaisia rooleja, jotka voivat tukea kehitystä ja muutosta (Vaininen, 2011, 256–257). Organisaatiotasolla rakenteellisen sosiaalityön edistämistä tukee yhteinen ymmärrys ja toimintakulttuuri, joka rakentuu yhteistyölle ja jaetulle vastuulle. Näin voidaan haastaa yksilön vastuuta korostavia tehokkuusvaateita (Kannasoja ja Ruonakangas, 2021, 166–169).

Tuloksissa korostui kollektiivinen vastuu, joka rakentuu sosiaalisesta pääomasta, luottamuksesta ja yhteisön sisäisistä sekä ulkoisista verkostoista. Sosiaalityön tehtävänä on tunnistaa ja vahvistaa näitä resursseja, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja yhteisöjen aktivoimiseksi (Korkiamäki, 2017, 71–74; Gojová ym. 2021, 1010–1011). Sosiaalinen osallisuus edellytti verkostojen vahvuutta ja voimaantumisen mahdollisuuksia, mikä tuki sosiaalisen kansalaisuuden rakentumista (Rodríguez ja Ferreira, 2018, 873; Dominelli, 2005, 15). Sosiaalityöntekijöiden mukaan yhteinen osallistuminen, osallistaminen ja hyvä alueellinen vuorovaikutus ehkäisee sosiaalista syrjäytymistä. (Närhi 2005, 68-69). Sosiaalityöntekijöiden jatkuvaa alueellista läsnäoloa ei välttämättä vaadita, vaan sosiaalityöntekijöiden tulisi nimenomaan jakaa vastuuta myös muille toimijoille. (Närhi 2005, 76–77).

Tulosten perusteella rakenteellisen sosiaalityön kollektiivinen luonne rakentuu monitoimijuudesta, yhteisölähtöisyydestä sekä tiedon ja vallan jakamisesta. Yhteistoiminnalliset ryhmät ja matalan kynnyksen työskentely-ympäristöt voivat purkaa valtasuhteita, lisätä asiakkaiden toimijuutta ja synnyttää kollektiivista vastuunkantoa (Palsanen ja Kääriäinen, 2015, 201; Leppänen ym. 2021, luku 6.7; Pekkarinen ym. 2024, luku 5). Kollektiivisuus näyttäytyy näin keskeisenä rakenteellisen sosiaalityön edistämisen ehtona ja välineenä.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Yhteisölähtöisen sosiaalityön etuna on kokonaisvaltainen lähestymistapa, joka tarjoaa väyliä sekä yksilö- että yhteisötason osallisuuden ja toimijuuden vahvistamiseen että pitkäjänteisten rakenteellisten ratkaisujen edistämiseen paikallisessa ja yhteiskunnallisessa kontekstissa. Tutkimustulokset osoittavat, että yhteisöllinen osallisuus lisää yhteisöjen resilienssiä ja kykyä kohdata sosiaalisia ja taloudellisia haasteita. Yhteisölliset verkostot tuovat ihmisille tukea ja yhteistä toimijuutta, mikä luo pohjaa kestäväälle rakenteelliselle muutokselle. Tämä tukee osallisuuden ajatusta siitä, että yhteisöt voivat toimia muutoksen alustoina ja kiinnittää rakenteelliset prosessit paikalliseen todellisuuteen. (Ojala, 2024, 27-28.)

Monialainen työskentely sekä asiakkaiden ja ammattilaisten tasavertainen yhteistyö nousivat tutkimuksissa keskeisiksi osallisuutta tukeviksi elementeiksi. Kollektiivinen toiminta ja jaettu asiantuntijuus vahvistavat sosiaalista oikeudenmukaisuutta, purkavat hierarkioita ja edistävät tasa-arvoista vuorovaikutusta. Asiakkaat näyttäytyvät tällöin aktiivisina muutostoimijoina eivätkä vain palvelujen kohteina. Kollektiivinen oppiminen ja vertaisuudessa tapahtuva yhteistoiminta vahvistavat osallisuuden kautta saavutettavaa inklusiivista hyvinvointia ja pitkäaikaista vaikuttavuutta. (Ojala, 2024, 28.)

Rodríguez ja Ferreira (2018, 873) korostavat, että sosiaalityön on löydettävä uudelleen historiallinen sitoutumisensa suhteiden laatuun sekä ryhmä- ja yhteisökeskeisyyteensä. Näin sosiaalityö voi toimia hyvinvointipolitiikan uudistamisen kärkenä autoritaaristen toimintamallien sijaan (Jordan ja Drakeford, 2012, 129). Tämän näkemyksen rinnalla myös tutkimustuloksemme osoittavat, että yhteisölähtöinen sosiaalityö tarjoaa yksilö- ja perhekeskeistä työtettä laajemman tavan edistää hyvinvointia ja ennaltaehkäistä sosiaalisia ongelmia.

Rakenteellisen sosiaalityön edistäminen kytkeytyy myös työntekijöiden toimijuuteen, organisaatioiden toimintakulttuuriin ja yhteistyötahojen hyödyntämiseen. Sosiaalityö ilmentää professiona vahvaa yksilön ja yhteiskunnan välistä vastavuoroista yhteyttä sekä laaja-alaista kykyä hahmottaa ilmiöiden rakenteellisia yhteyksiä. Näiden tunnistaminen edellyttää sosiaalityön läsnäoloa ihmisten arjessa, elinympäristöissä ja päätöksenteon

areenoilla. Moninainen toimijuus edellyttää kuitenkin mandaattia ja organisaatiotason tukea. Yksittäisen työntekijän osaaminen avaa mahdollisuuksia, mutta kollektiivinen ajattelu ja toiminta laajentavat näkökulmaa yksilön hyvinvoinnista yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Näin kollektiivisuus rakentaa sosiaalityölle areenan, jossa asukkaat, työntekijät, organisaatiot ja yhteiskuntapolitiikka kietoutuvat yhteen yhteiseksi muutostyöksi.

1. Kollektiivisuus rakenteellisen sosiaalityön ydinrakenteena	2. Aikuissosiaalityön mahdollisuudet edistää rakenteellista sosiaalityötä	3. Asiakkaiden osallisuus kollektiivisuuden vahvistajina
Tutkimukset osoittivat, että rakenteellinen sosiaalityö rakentuu vahvasti yhteisöllisyydelle, jaetulle vastuulle ja monitoimijuudelle. Kollektiivisuus ilmenee erityisesti: ammattilaisten välisenä yhteistyönä ja avoimena ideointikulttuurina asiakkaiden ja työntekijöiden yhteistoimijuutena verkostojen ja yhteisöjen merkityksen kasvuna Rakenteellinen työ koetaan helpommaksi ja vaikuttavammaksi, kun sitä ei tehdä yksin, vaan yhteisten havaintojen ja vuorovaikutuksen kautta.	Keskeisiä mahdollistajia ovat: työyhteisön tuki avoin toimintakulttuuri työntekijän kiinnostus ja rohkeus nostaa esiin rakenteellisia epäkohtia Yhteisen rintaman muodostaminen lisää työntekijöiden rohkeutta, autonomiaa ja asemaa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Verkostoituminen ja tiedontuotanto ovat konkreettisia kanavia, joiden kautta aikuissosiaalityö voi vaikuttaa rakenteisiin.	Asiakkaiden tuominen mukaan prosesseihin muuttaa työn luonnetta: syntyy tasavertaisempaa vuoropuhelua valtasuhteet kevenevät syntyy yhteistä toimijuutta Kokemusasiantuntijuus mahdollistaa keskustelevamman ja osallisuutta tukevamman toimintatavan. Asiakkaan ja työntekijän välinen toimijuus voi kehittyä kahdenkeskisestä kollektiiviseksi, jossa jaettu luottamus on
4. Yhteisölähtöisyys rakenteellisten ratkaisujen alustana	5. Monitoimijuus ja jaettu asiantuntijuus purkavat hierarkioita	6. Organisaatiotason merkitys
Yhteisölähtöinen työote vahvistaa sekä yksilö- että yhteisötason toimijuutta. Yhteisölliset verkostot lisäävät resilienssiä ja kykyä kohdata mm. sosiaalisia ja taloudellisia haasteita. Rakenteelliset muutokset kiinnittyvät paremmin arkeen, kun ne: syntyvät paikallisesta todellisuudesta rakentuvat yhdessä asukkaiden, ammattilaisten ja muiden toimijoiden kanssa.	Jaetut työskentelymallit, matalan kynnyksen tilat ja yhteistoiminnalliset ryhmät: purkavat valtasuhteita lisäävät osallisuutta vahvistavat sosiaalista oikeudenmukaisuutta Kollektiivinen vastuunkanto ilmenee sosiaalisena pääomana: luottamuksena, verkostoina ja yhteisöllisyytenä.	Rakenteellinen sosiaalityö edellyttää: organisaation tukea jaettua toimintakulttuuria työntekijöiden osaamisen arvostamista Yksittäinen työntekijä voi avata polkuja, mutta kollektiivinen ajattelu mahdollistaa vaikuttavampien rakenteellisten ratkaisujen syntymisen.

Kuva1. Tulosten ja johtopäätösten synteesi rakenteellisen sosiaalityön kollektiivisuudesta

Tekoälyä on käytetty työkaluna jäsentämään valmista aineistoa, johon valittu tekstikonaisuuksia alkuperäisistä kandidaatintutkielmista.

Lähteet

- Dominelli, Lena. (2005). Social inclusion in research: Reflecting on a research project involving young mothers in care. *International Journal of Social Welfare*, 14, 13–22. Haettu 4.10.2024. doi:10.1111/j.1468-2397.2005.00335.x
- Gojová, Alice & Burda, Michal & Gründelová, Barbora & Stanková, Zuzana & Gojová, Vendula. (2021). Variables of community social work and their interconnections in sociospatial excluded neighbourhoods – example of the Czech Republic. *European Journal of social work*, 24(6), 1001–1014. [Variables of community social work and their interconnections in socio-spatial excluded neighbourhood \(jyu.fi\)](#)
- Hokkanen, Liisa. (2013). Asiakaskansalaisen toimijuus sosiaalityöllisessä asianajossa. Teoksessa Merja Laitinen & Asta Niskala (toim. Asiakkaat toimijoina sosiaalityössä. Tampere: Vastapaino, 55–86.
- Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna. (2017). Mitä osallisuus on? Osallisuuden viittekehystä rakentamassa. Työpäperi : 2017_033. THL. [Microsoft Word - Mita-osallisuus-on-osallisuuden-viittekehystä-rakentamassa_10.10.doc \(julkari.fi\)](#)
- Jordan, Bill, & Drakeford, Mark. (2012). *Social work and social policy under austerity*. New York, NY: Palgrave Macmillan.
- Kannasoja, Sirpa & Ruonakangas, Santra. (2021). Rakenteellinen sosiaalityö sosiaalityöntekijöiden toteuttamana: näkökulmana kyselytutkimus. Teoksessa Kati Närhi, Sirpa Kannasoja, Tuomo Kokkonen, Niina Rantamäki & Santra Ruonakangas (toim.) Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, SoPhi, 70–174.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/88884/SoPhi%20154%201.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Karjalainen, Pekka & Metteri, Anna & Strömberg-Jakka, Minna. (2019). Tiekartta 2030: Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuus selvitys. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisusarja: Raportteja ja muistioita 2019:41. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4076-5>
- Kirjavainen, Marjaana & Hietala, Outi. (2019). Kokemusasiantuntijuus asiakkaiden osallisuuden vahvista-jana yhteisvastaanotolla. Teoksessa Anneli Pohjola, Tarja Kemppainen, Asta Niskala & Nina Peronius (toim.), Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö. Tampere: Vastapaino, 227–256.
- Korkiamäki, Riikka & Nylund, Marianne & Raitakari, Suvi & Roivainen, Irene. (2008). Yhteisö-sosiaalityö kansalaisyhteiskunnan ja asiakastyön rajapinnassa. Teoksessa Irene Roivainen, Marianne Nylund, Riikka Korkiamäki & Suvi Raitakari. (toim.) Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Jyväskylä: PS-kustannus.
- Korkiamäki Riikka. (2017). Sosiaalinen pääoma käsitteenä ja sosiaalisina käytäntöinä. Teoksessa Irene Roivainen & Satu Ranta-Tyrkkö. Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. United Press.

- Leemann, Lars & Hämäläinen, Riitta-Maija. (2016). Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Pohdintaa käsitteiden sisällöstä. Yhteiskuntapolitiikka-lehti : 5. [Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Pohdintaa käsitteiden sisällöstä \(julkari.fi\)](#)
- Leppänen, Matilda & Kiviranta, Joonas & Metteri, Anna & Stepney Paul & Kostainen, Tuula. (2021). Developing social work competencies to empower challenging communities: From an empty foyer to a Shared social space. Teoksessa Practicing social work in deprived communities. Competencies, Methods, and Techniques. Julkaisusarja: European Social Work Education and Practice. [Developing Social Work Competencies.pdf \(tuni.fi\)](#)
- Markkula, Annika. (2024). Aikuissosiaalityö rakenteellisen sosiaalityön edistäjänä. Kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_100406
- Matthies Aila-Leena (2022). Next-generation modelling of community work and structural social work in Finland. Routledge. [Next-generation modelling of community work and structural social work in Finland \(jyu.fi\)](#)
- Nordin, Patrik & Aronen, Kauko & Johanson, Jan-Erik. (2021). Tehtäväkohtainen yhteistyö kunnissa. Integraatitutkimus sosiaali- ja terveydenhuollon vuorovaikutuksesta ja yhteyksistä kunnan muihin tehtäviin. Acta 278. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Närhi, Kati & Rantamäki, Niina & Kannasoja, Sirpa & Kokkonen, Tuomo & Ruonakangas, Santra. (2023). Johdatus rakenteelliseen sosiaalityöhön. Teoksessa Kati Närhi, Sirpa Kannasoja, Tuomo Kokkonen, Niina Rantamäki & Santra Ruonakangas (toim.), Rakenteellisen sosiaalityön tila ja tulevaisuus Suomessa. Jyväskylän yliopisto. Sophi, 6–21. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/88884/SoPhi%20154%201.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Närhi, Kati (2005). Sosiaalityöntekijät paikallisen tason vaikuttajina. Teoksessa Mirja Satka, Anneli Pohjola & Marketta Rajavaara (toim.) Sosiaalityö ja vaikuttaminen. Jyväskylä: Kopijyvä Oy, 57–82. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/43280/952-5092-91-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ojala, Niina. (2024). Yhteisölähtöinen sosiaalityö rakenteellisia ratkaisuja edistämässä. Kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_100351
- Pajula, Elina. (2014). Tositarinoita osallisuudesta. S. 11–21. Teoksessa Arja Jämsén & Anne, Pyykönen. (toim.) Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys.
- Palsanen, Kati & Kääriäinen, Aino. (2015). Asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoiminnallisen työskentelyn merkitykset ja seuraukset. Janus - Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti vol. 23 (2) 2015, 190–205. [Asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoiminnallisen työskentelyn merkitykset ja seuraukset - pdf \(journal.fi\)](#)
- Pekkarinen, Anna & Kiviranta, Joonas & Tumi, Tuuli Talvikki & Metteri, Anna. (2024). Perspective Chapter: Structures of Thinking in Community-Based Working Culture –

Renewing Social Work Practices. Teoksessa Social work – Perceptions for new era. [Perspective Chapter: Structures of Thinking in Community-Based Working Culture – Renewing Social Work Practices | IntechOpen](#)

- Rissanen, Päivi. (2019). Luku 9: Asiakasosallisuus aikuissosiaalityön asiakassuhteissa. Teoksessa Aila-Leena Matthies, Anu-Riina Svenlin & Kati Turtiainen. Aikuissosiaalityö: tieto, käytäntö ja vaikuttavuus. E-kirja.
- Rodríguez, Maria Dolores & Ferreira, Jorge. (2018). The contribution of the intervention in social networks and community social work at the local level to social and human development. European Journal of Social Work. Volume 21, 2018 - [Issue 6: e-Social Work Challenges and Opportunities: Methodologies and Experiences from a Comparative Perspective. Full article: The contribution of the intervention in social networks and community social work at the local level to social and human development \(tandfonline.com\)](#)
- Roivainen, Irene & Ranta-Tyrkkö, Satu. (2017). Johdantoa aiheeseen. Teoksessa Irene Roivainen, & Satu Ranta-Tyrkkö. Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. United Press. s.7—19.
- Roivainen, Irene & Kostiainen, Tuula & Metteri, Anna. (2019) Yhteisösosiaalityötä muuttuvassa toimintaympäristössä. Teoksessa Anneli Pohjola, Tarja Kemppainen, Asta Niskala & Nina Peronius. (toim.) Yhteiskunnallisen asemansa ottava sosiaalityö. Vastapaino.
- Saari, Juho. (2023). Hyvinvointivaltion mahdollisuudet marraskuussa. Yhteiskuntapolitiikka 88 (2023):1, 88-93. https://julkari.fi/bitstream/handle/10024/146112/YP2301_Saari.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Suomisanakirja. (2025). <https://www.suomisanakirja.fi/kollektiivisuus>
- Vaininen, Satu. (2011). Sosiaalityöntekijät sosiaalisen ammattilaisina. Sosiaalityöntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden käsitykset sosiaalitoimiston sosiaalityöntekijöiden ammatillisesta toiminnasta 2000-luvun alussa. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Vilkka, Hanna. (2023). Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Tallinna: Printon.